

Tematski številki na pot

Kaj vemo o trajnosti, kako jo živimo? Zdi se, da trajnost vedno bolj postaja širši družbeni koncept razvoja družbe. Trajnost(nost) kot cilj in trajnostni razvoj kot diskurz vse bolj stopata v ospredje delovanja različnih organizacij. Tudi vzgojno-izobraževalne organizacije pri tem niso izjema, še več, lahko tlakujejo pot dobrim praksam in drugačnim načinom razumevanja in delovanja sveta. Danes je namreč poznavanje tovrstnih pojmov pomembno, še pomembnejši pa je miselni okvir in najširša družbena klima, v kateri je mogoče to idejo udeležiti v praksi. Trajnost(nost) pomeni, da vsaka generacija ljudi porabi toliko virov, kot jih narava ustvari in »prebavi« v času ene generacije.

Ali smo torej kot družba že stopili korak naprej, ko je bila trajnost(nost) razumljena zgolj kot zbiranje zamaškov in odmetavanje plasten v zabojnike z rumenim pokrovom? Danes vzgoja in izobraževanje za trajnostni razvoj vključujeta tudi globlje poznavanje in odgovoren odnos do sebe, svojega zdravja, do drugih ljudi, do svoje in drugih kultur, do naravnega in družbenega okolja, do prihodnjih generacij. Trajnostni koncept ohranjanja virov za prihodnje generacije je tako ena glavnih značilnosti, ki razlikuje politiko trajnostnega razvoja od tradicionalne okoljske politike, ki si prizadeva tudi ponotranjiti zunanje učinke degradacije okolja. Šole in vrtci imajo tako nenadomestljivo vlogo pri izobraževanju o trajnostnem razvoju z ozaveščanjem o povezavah med družbo, gospodarstvom in okoljem.

Avtorji v prispevkih iz različnih zornih kotov osvetljujejo tematiko trajnost(nost)i, trajnostnega razvoja in trajnostnega vodenja. Kot lahko beremo v prispevkih, sta tudi definicija in razumevanje besed trajnost, trajnostnost, trajnostni razvoj prikazana iz različnih perspektiv in vabita bralca, da si ustvari svoj pogled. Vsem prispevkom, ne glede na definicije, je skupno prizadevanje za dobrobit človeka in planeta.

V zadnjih letih se namreč pojavlja vedno več svetovnih, evropskih in nacionalnih dokumentov in programov, ki naslavljajo globalne trajnostne izzive. To kliče k sodelovanju vseh deležnikov k celostnemu, sistemskemu, soustvarjalnemu in reflektivnemu prizadevanju za doseganje ciljev trajnostnega razvoja. Doseganje teh ciljev tako zahteva ukrepanje na vseh ravneh – državni,

gospodarski in civilnodružbeni – v njih ima vsak svojo vlogo. Vloga vzgoje in izobraževanja je povzročiti spremembo na področju znanja, razmišljanja, vrednotenja in delovanja. Trajnostnega delovanja se namreč ne moremo le učiti, ampak ga moramo živeti. V prispevkih v nadaljevanju revije so navedene dobre prakse vrtcev, šol in drugih organizacij, ki že živijo in dihalo trajnostno.

Vse navedene spremembe tako pozivajo vodstva šol in vrtcev k bolj odprtemu, interdisciplinarnemu in akcijsko usmerjenemu načinu delovanja in vodenja, kar je za strokovne in vodstvene delavce lahko velik izziv. Trajnostnega ravnanja namreč ni moč uveljavljati na silo, vzbudi ga lahko le človekov etični pogled na svet, v katerem živi. Pomembno je, da se ravnatelj vse te kompleksnosti zaveda, da jo spremlja in ji sledi na izvedbeni ravni ter v tem kontekstu spodbuja nadaljnje učenje in na tak način zagotavlja uresničevanje koncepta trajnosti v praksi.

Ravnatelji šol in vrtcev imajo tako priložnost, da s svojim načinom vodenja sprejmejo izzive trajnost(nost)i in temu primerno preoblikujejo prakse delovanja vrtcev in šol v (bolj) trajnostno smer. Pot od zavedanja do obvladovanja sprememb temelji na preprosti praksi, ko nekaj zavestno počnemo vedno znova. Navdihujoče in vizionarsko vodenje je lahko eden od ključnih dejavnikov uspeha pri uresničevanju celotnega šolskega pristopa k trajnost(nost)i.

Zahvaljujemo se vsem avtorjem prispevkov, ki so z nami delili svoje bogato znanje ter omogočili nastanek te tematske številke. Bralcem revije pa želimo, da bodo bogatejši za kakšno novo spoznanje, ki bo lahko zaživel v praksi.

Lea Avguštin
Gostujoča urednica tematske številke